

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S. OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Nekaj o članih.

V našem združenju imamo člane in članice vsakovrstnih slojev. V različnih slučajih potrebujemo vsakovrstne zaščite, katero nam nudi združenje. Njegov namen je, da se briga za točno izvajanje invalidskega zakona v prid upravičencev. Pri tem pa si prizadeva tudi, da bi se invalidsko vprašanje zboljšalo, spremenil invalidski zakon, za kar vodi stanovsko borbo. Marsikaj se izvrši s posredovanjem združenja, tako v osebnih zadevah posameznikov, kakor tudi v občem vprašanju. Vsak izmed nas je imel priliko že dostikrat občutiti kako mu je bila organizacija potrebna. To se je pokazalo že večkrat pri onih članih, ki kolebajo. Njihovo včlanjenje je vsled brezbriznosti prenehalo, združenje so omalovaževali, pa kmalu se jim je pokazala potreba, da so prišli nazaj v naš tabor in se oklenili zopet organizacije.

Da bo naša organizacija močnejša in uspešnejša, je potreba v prvi vrsti stanovske zavesti. Ako se bomo vsi člani zavedali dolžnosti napram združenju in znali ceniti njegov smisel in pomen, potem bomo lahko v marsičem napredovali. Danes srečavamo v našem združenju še precej takih članov, ki se tega skoro nič ne zavedajo. Njihovi pojmi o organizaciji so prav čudni. Kar pogledjmo plačevanje naše članarine. Brez drezanja in opominov ni popolnega odziva, a kadar čuti članstvo kake osebne bonitete, potem prileti samo kar trumoma v tajništvo.

Potem pa se v tajništvu včasih sliši prav neumestni odgovor: »Ako dobim božičnico ali

enkratno podporo, plačam članarino vnaprej.« Včasih pa se sliši celo zabavljanje: »Vse ste dali za druge ali celo zase, meni pa nič.« Iz tega se vidi, da vleče nekatere v organizacijo samo osebna korist in ako je ne dobij potem smatra združenje brezpomembno. Pri vojnih vdovah, katere vsled davčnega cenzusa ne dobe invalidnine se sliši pogosto: »Kaj bom plačevala oni dinar, saj itak nič ne dobim!« Vse tako pojmovanje je zelo za kritizirati. Treba je imeti zavest, da organizacija ni za posameznika, ampak za splošno stanovsko vprašanje. Ako slučajno kdo nima koristi, ali se mu njegova pravica ne daje, mora še bolj podpreti svojo stanovsko organizacijo, da mu bo mogla izvojevati zaželjeno.

Kar se pa tiče podpore ali koristi od samega združenja, more pa vsakdo vedeti, da je premoženje združenja, premoženje samih vojnih žrtev. Kar one same zberejo to ima združenje. Kdo more torej pričakovati od organizacije pomoči, saj mu je ni dolžna dati, vendar mu jo pa da, ako jo le more? Naj pomisli vsak dotični, kaj more pričakovati, ako plača samo 1 Din na mesec? Združenje si dosti prizadeva in zbere precej sredstev, da tudi materijalno podpre svoje člane, vendar pa gleda v prvi vrsti na zveste, redne dolgoletne člane. Naše članstvo naj bo zavedno. Sedaj, ko se vrše občni zbori, naj pride in točno plača ono malo odmerjeno članarino in naj se udejstvuje v naši skupni akciji. Prepričan naj bo, da bo potem tudi združenje mnogo več lahko storilo zanj.

Predvidene spremembe invalidskega zakona.

Iz našega centralnega glasila »Ratni Invalid« posnemamo popolni načrt o spremembi invalidskega zakona z dne 17. novembra 1925. Poleg naslova je omenjeno, da je treba ta načrt sprejeti po prihodnjem sklicanju narodne skupščine.

Ako bo ta načrt postal definitiven dodatek k našemu invalidskemu zakonu, je še dvomljivo.

Ne vemo na kakšen način je bil načrt izdelan, ali je to samo predlog našega Središnega odbora, ali je uraden, to je izdelan v ministru socialne politike? Vsekako je treba, da se naši tovariši in tovarišice seznanijo z načrtom ter o njegovem bistvu premišljajo. Treba je, da se v našem vitalnem vprašanju, katerega izboljšanje vedno zahtevamo, udejstvujemo in je vsaka sprememba za našo borbo velikega pomena. Za danes prinašamo našim čitateljem samo načrt, kakoršen je, prihodnjič pa lahko izrečemo svojo besedo o njem, ker se stalno bavimo z vsem, kar teži naše vprašanje. Načrt je sledeči:

Čl. 10. Točka 2. tega člena odpade popolnoma.

Čl. 15. Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi: Pohabljeni deca siromašnih oseb, zaščitenih s tem zakonom ima brezplačno pravico na proteze po tem zakonu.

Čl. 37. Prvemu odstavku se doda: Invalidske organizacije in poedini invalidi imajo prvenstveno pravico do zakupa velikih prodaj tobaka, ako so njihove ponudbe na licitacijah enake ponudbam onih, kateri dajo najnižjo ceno.

Čl. 38. Prvem stavku tega člena se doda: Pravico do brezplačne vožnje imajo v takih slučajih invalidi tudi na poštih avtomobilih, tako da izkoristijo po dve mesti.

Četrti odstavek tega člena se izpopolni sledeče: Po železnici ali ladji in poštih avtomobilih s tem, da izkoristijo na avtomobilih po dve mesti.

Člen 41. se spremeni takole: Invalidi nižji oficirji in kapelniki, vojaški duhovniki (aktivni, rezervni in upokojeni) in obvezniki uradniškega čina — invalidi nižji civilni uradniki, prejemajo na ime invalidnine letno: lahki 1800 Din, težki 3600 Din, polni 4800 Din, pretežki 12.000 Din.

Invalidi višji oficirji, kapelniki, vojaški duhovniki (aktivni, rezervni in upokojeni) in obvezniki uradniškega čina — invalidi višji civilni uradniki prejemajo na ime invalidnine letno: lahki 3000 Din, težki 4800 Din, polni 6000 Din, pretežki 15.000 Din. Invalidi generali prejemajo na ime invalidnine letno: lahki 4800 Din, težki 6000 Din, polni 8000 Din in pretežki 18.000 Din.

Čl. 43. Na koncu se doda: V invalidski dom se sprejme vsak invalid, ne glede na procento nesposobnosti, ako je siromašnega stanja in nima nikogar svojega, ki bi ga mogel sprejeti. To velja tudi za družinske člane, ako jim je dodeljena invalidnina. Kadar bo sezidan centralni invalidski dom, takrat bo veljala za sprejem naredba o domu, koji bo izdelalo invalidsko združenje. Pravico do špecijalnega dodatka imajo vsi pretežki invalidi.

Čl. 44. se spremeni in se glasi: Siromašni invalidi starejši od 60 let uživajo brez ozira na stopnjo njihove nesposobnosti invalidnino polnih invalidov.

Čl. 47. Prvi odstavek se spremeni in se glasi: — Invalidska — bojevniška siročad (brez očeta in matere) siromašnega stanja uživa, ako je ena siročad invalidnino, predvideno za

polnega invalida, ako jih je več, potem se za vsako siroto povišuje za 50% invalidnine polnega invalida.

Čl. 48. se spremeni sledeče: Roditelji padlega, umrlega ali pogrešanega vojaka brez čzira na njihovo delazmožnost, ako ne plačajo nad 20 Din neposrednega davka in nimajo polnoletnih sinov, ki bi plačali nad 20 Din neposrednega davka na svoj del imetja, dobivajo, in sicer: eden roditelj 600 Din, dva roditelja 900 Din mesečno. Ako so roditelji izgubili dva sinova, se njihovi prejemki povečajo za 60%, ako pa so izgubili tri ali več sinov, se jim prejemki povišajo za 100%.

Roditelji aktivnih in rezervnih oficirjev, vojaških uradnikov, podoficirjev in redovov državnih uradnikov in uslužbencev prejemajo še 50% invalidnine predvidene s tem členom za roditelje, brez ozira na invalidnino in pokojnino ostalih družinskih članov.

Družine lahkkih invalidov imajo pravico na invalidsko podporo kakor ostale rodbine, ako so siromašnega stanja.

Člen 49. a) Vsem osebam, katere uživajo invalidnino ter so prevedene po invalidskem zakonu z dne 17. novembra 1925 se povišuje invalidnina za 50% po že izdanih rešitvah (sodnih sklepih) brez vsakega novega presojanja.

Čl. 49. b) Vsi invalidi, družine, bratje in sestre, vojna siročad ter civilni vojni invalidi Srbije in Črne gore, dobrovoljci srbske in črnogorske vojske uživajo poleg določene jim invalidnine in pokojnine, kot povračilo za osebno odškodnino 50% svoje invalidnine, kar se jim bo izplačalo iz prisojene jim vojne odškodnine od strani reparacijske komisije brez posebnih rešitev. Za osebne invalide ter družine bivše srbske in črnogorske vojske se predlaga potrdilo občinskega sodišča (občine), za dobrovoljce Srbije in Črne gore pa služi kot dokaz dobrovoljsko uverjenje ministrstva vojne in mornarice.

Roditelji in vojna siročad srbskih in črnogorskih vojakov prejema na ime odškodnine mesečni dodatek po 600 Din iz vsote, katera je dodeljena od reparacijske komisije na ime odškodnine.

Čl. 50. Drugi odstavek se spremeni: Povečana invalidnina za invalide nad 60 let stare začne teči takrat ko dovrše 60. leto.

Čl. 69. Težki, polni in pretežki invalidi, ako so se po onesposobljenju oženili, imajo pravico do dodatkov za žene in deco, a po smrti teh invalidov imajo pravico njihove družine na invalidnino po členu 46.

Družine lahkkih invalidov imajo pravico na invalidnino po smrti lahkkih invalidov.

Čl. 78. se sprejme sledeče: Stranka ima pravico zahtevati obnovo postopanja o invalidnini na podlagi novih dokazov v enem letu od dne prejema izvršne rešitve po prejšnji zahtevi invalidnine.

Nižja sodišča, ki rešujejo obnove postopanja, morajo takoj postopati ako odobre ponovitve spora. Ako ne odobre obnove postopanja, dostavljajo svoje rešitve uradnim potom Višjemu invalidskemu sodišču v odločanje.

Stranka ima pravico pritožbe na podlagi novih dokazov.

Stranka ima pravico pritožbe na podlagi novih dokazov ako se obnova postopanja odobrava ali pa ne. Istotako morajo nižja sodišča po odločbi o invalidnini svoje rešitve dostavljati Višjemu invalidskemu sodišču v končno rešitev.

(Dosedanji II. odstavek člena 78. ostane cel).

Čl. 86. se spremeni in glasi sledeče: Osebe zaščitene s tem zakonom, katere so dobile ali bodo dobile zemljišče po zakonu o agrarni reformi, izgube pravico na invalidnino in dodatke šele potem, ko preide dodeljeno zemljišče definitivno v njihovo lat.

Dobrovoljci in četniki osebni invalidi kakor tudi njihove družine (srbske in črnogorske vojske) uživajo invalidnino ne glede na to, da so dobili zemljišče od ministrstva agrarne reforme v svojstvu dobrovoljcev ali četnikov.

Pravica do uživanja invalidnine prestane z 31. decembrom onega leta, v katerem je uživalec postal lastnik dobljene zemlje.

Čl. 89. se spremeni sledeče: Z imovino (opomba narodnega fonda) razpolaga minister socialne politike. Pri tem ministrstvu se ustanovi svet, kateremu se nalaga, da vodi skrb za fond in stavlja ministru predloge o upravljanju fonda. Ta svet obstoji iz predsednika in treh članov, katere imenuje minister socialne politike, in sicer predsednika iz vrst članov kasacijskega sodišča, dva člana iz vrst svojih uradnikov, od katerih mora biti eden invalid, ako pa ni takega v ministrstvu socialne politike, ga imenuje iz kakega drugega ministrstva. Tretjega člana sveta imenuje minister socialne politike od predstavnikov invalidskega udruženja, katerega predloži Središnji odbor. Po odobrenju ministra socialne politike izvršuje računski ekonomski oddelek ministrstva socialne politike. Nagrado za delo članov sveta odreja minister socialne politike.

Vsi dokumenti o prejemkih in izdatkih tega fonda morajo biti vidirani od organa glavne kontrole.

Čl. 91. se spremeni: Osebe, zaščitene s tem zakonom se morejo organizirati v krajevna in oblastna udruženja, katera tvorijo Središnje invalidsko udruženje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, s sedežem v Beogradu. Pravila, krajevnih in oblastnih udruženj odobruje Središnji odbor invalidskega udruženja, pravila Središnjega odbora invalidskega udruženja pa odobruje minister socialne politike. Nadzorovanje dela teh udruženj vrši minister socialne politike neposredno, ali preko velikih županov.

Vsa krajevna, oblastna in središnje invalidsko udruženje so oproščeni plačevanja poštinih (najbrž pomotoma stoji »opštinskih«) taks v medsebojnem dopisovanju z invalidskimi organizacijami in državnimi oblastvi.

Čl. 96. Prvi odstavek se spremeni: Vse prošnje, pritožbe, rešitve in priloge, s katerimi se po tem zakonu zahteva ali jemlje kaka pravica ali ugodnost osebom zaščitnim s tem zakonom in njihovim organizacijam, so oproščene vseh državnih in samoupravnih taks.

Čl. 98. Zadnji odstavek odpade.

Čl. 101. se spremeni: Osebe, zaščitene s tem zakonom se smatrajo za siromašne, ako ne plačajo preko 20 Din neposrednega davka. Med neposredne davke se ne računa davek na plačo, pokojnino, osebno delo ter na zgradbe, katere služijo izključno za stanovanje lastnikov zaščitnih s tem zakonom in njihovih družin, ako nimajo drugega nepremičnega imetja. Osebni invalidi imajo vse pravice po tem zakonu ne glede na visokost neposrednega davka.

Čl. 104. K temu členu se doda: Da bi se prevedbe oseb, zaščitnih s tem zakonom pri sodiščih čim prej izvršile, se hoče staviti sodiščem na razpolago potrebne kredite iz narodnega invalidskega fonda za plačanje osebja, katero bo delalo administrativne posle pri sodnikih za izvedbo teh rešitev, katere osebe se hoče sprejemati izključno iz vrst invalidov. Iz tega kredita se določi sodnikom za ta posel, ako ga izvršujejo izven uradnih ur, honorarje. Visokost honorarjev odredi minister socialne politike.

Čl. 106. Cel prvi odstavek ostane.

Drugi odstavek pa se glasi: Osebni vojni invalidi, kateri so vsled dobljenih ran priznani kot taki in kateri so se borili v vrstah srbske in črnogorske vojske, ali kot dobrovoljci srbske in črnogorske vojske iz časa 1912. do 1920. leta, se morejo prijaviti za invalidnino ne glede na kak rok po prejšnjih ali sedanjem invalidskem zakonu.

Odločbe, sprejete po tem členu, mora razmotrivati in končno odobriti Višje invalidsko sodišče uradnim putem.

Čl. 108. se spremeni tako, da se glasi: Oficirji invalidi, aktivni in rezervni, ne glede na profesijo in dijaki naredniki srbske in črnogorske vojske ter oficirji dobrovoljci, kateri so se borili v vrstah srbske in črnogorske vojske, ne glede na to ali so upokojeni po starem ali novem zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice, ako so polni in pretežki invalidi, se prevedejo na pokojnino naslednjega višjega čina po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice od l. 1923., a lahki in težki invalidi se prevedejo na pokojnino onega čina katerega imajo. Istotako podoficirji, kateri so poprej prejemali ali imeli pravico do pokojnine iz godbenega sklada, se prevedejo na pokojnino po novem zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice.

Pretežki invalidi aktivni in rezervni oficirji kakor tudi oficirji-invalidi dobrovoljci, kateri so se borili v vrstah srbske ali črnogorske vojske, napredujejo v rezervi: nižji oficirji največ do čina majorja, višji oficirji pa največ do čina polkovnika. Njihova pokojnina se poveča na temelju čina, ki ga dobe v rezervi po predpisih tega člena. Oficirji invalidi srbske in črnogorske vojske, aktivni kakor rezervni, oficirji dobrovoljci in naredniki dijaki iz leta 1914., kateri so se borili v vrstah srbske in črnogorske vojske na nimajo še pokojnine, dobiho isto na podlagi zaračunanja v vojski prebitih let dvojno v smislu čl. 142. in 335. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, prištevši 10 let po drugem odstavku toč. 3., čl. 300. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice. To velja tudi za oficirje svobodnih profesij.

Obvezniki uradniškega čina, podoficirji in redovi invalidi srbske in črnogorske vojske, upokojeni kot državni uslužbenci po starem civilnem uradniškem zakonu se prevedejo na pokojnino po zakonu o državnih uradnikih in uslužbencih iz 1923. leta.

Družine padlih v vojni, umrlih ali pogrešanih aktivnih ali rezervnih oficirjev, ne glede na profesijo, vojaških uradnikov in obveznikov uradniškega čina srbske in črnogorske vojske, kakor tudi družine umrlih invalidov oficirjev srbske in črnogorske vojske in oficirji dobrovoljci, kateri so se borili v vrstah srbske in črnogorske vojske, a uživajo pokojnino po dose-

danjih zakonih, se prevedejo na pokojnino po zakonih o ustrojstvu vojske in mornarice ter o civilnih uradnikih in uslužbencih iz leta 1923.

Čl. 109. se spremeni: Vsi osebni invalidi, kateri so v aktivni državni službi prejemajo osebno invalidnino brez dodatkov po tem zakonu, ako njih plača z dokladami ne presega 5000 Din mesečno.

Čl. 115. odpade.

Člen 115. se glasi na novo: Aktivni in rezervni oficirji invalidi, kateri so odlikovani z oficirskim redom »Karadžordževićeve zvezde z meči« dobivajo doklade za obleko po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice od leta 1923. v zvezi z naredbo o Karadžordževićevi zvezdi. Podoficirji in redovi, odlikovani z vojaškim redom »Karadžordževićeve zvezde z meči«, prejemajo še za 50% povečano svojo invalidnino brez vsakega novega odločanja.

Koliko nas je?

To vprašanje stopa pred me na vsakem koraku, ko grem po ulici in vidim invalida vsega raztrganega brez roke, brez noge, bolnega in še bolj lačnega. Mrzlo je, a on je oblečen v navadno poletno obleko.

Invalid je. Preveden celo. Dobiva invalidnino. Nekaj nad 200 Din mesečno. Službe nima, ker mu je ne dajo kljub pravilniku, ker ne odgovarja položaju. Nobenemu, pa četudi bi drugače, da ima vse ude, odgovarjal.

Invalidnina pa je majhna, mnogo manjša kot beraška, ker ubogajme da več. In vendar je človek v najboljših letih. Če bi mu ne odtrgala granata noge, roke, mu ne prevrtala krogla pluć... bi bil danes krepak mož, živel bi in ne stradal...

Ko tako gledam, se ustavlja pred me vprašanje in me gleda in me sprašuje:

»Koliko nas je?«

In sam ponavljam to vprašanje. Zakaj v Sloveniji sami nas je čez 10.000. Številka, ki nekaj pomeni in ki nekaj zaleže. Ali vendar, te številke ne vidim v vrstah organizacije, v »Udruženju«. In še med onimi, ki so v »Udruženju«, vidim jih mnogo, ki so samo na papirju. Prispevka — članarine ne plačujejo... Zdi se jim škoda 1 Din na mesec.

Pa si mislim: Kakšna moč »Udruženja« bi bila to, če bi 10.000 članov dalo mesečno 1 Din. Koliko bi se lahko naredilo, pritisnilo, izvojevalo... prisililo. Ker to bi bila moč, o kateri bi mislili tudi na merodajnih mestih prav resno. A če bi teh 10.000 bilo naročeno na svoj list »Vojni Invalid«, ko bi ta izhajal v 10.000 izvodih in to ne 14-dnevno in tako majhen, nego tedensko in velik, tedaj bi njegov glas poslušali na vseh mestih in pazili bi, da bi ta glas ne predbival nerazumevanje invalidskega vprašanja.

Ko bi bile razpisane volitve — da omenim samo to — tedaj bi vsi kandidati z leve in desne gledali, da se ne zametijo invalidom, »Udruženju«, ki je organizirana moč tistih, ki so gledali smrti v obraz in se je niso bali ter skrbeli, ako bi bili izvoljeni, da se upoštevajo želje vojnih žrtev. Godilo se nam bi vsaj tako, kakor se godi invalidom v drugih državah in ne, kakor se nam godi sedaj v Jugoslaviji, ko imamo zakon in pravilnik k temu zakonu, a ne

LISTEK.

3

Iv. VUK:

Refleksi.

(Dalje.)

»Solca ni in zato ne vidimo. Njegove toplotne ni, zato smo se odeli v kože živali, ker nas zebe.«

»Vi nimate ognja?«

»Nimamo, o popotnik. Pri bogovih je in skopi so, a prebivalcem zemlje je nepoznan, dokler ne vziđe solnce.«

Popotniku so se prebivalci zemlje zasmilili. »Zakaj,« je rekel v svojih mislih, »gori ogenj noč in dan pri onih tam, odkoder sem tudi jaz, a ti tukaj ga ne poznajo. Tam ga je toliko, da se odvrta od njega, a tukaj tavajo v temi. In vendar so oni tam zgoraj in ti tukaj doli enaki. Po obrazih in postavi vidim, da so enaki.«

Obrnil se je k njim in rekel:

»In vi bi želeli ognja?«

»Blagoslov bi nam bil in postali bi kakor bogovi.«

Popotnik se je nasmehnil:

»Prinesem vam ga.«

Ko so bogovi zapazili, da imajo prebivalci zemlje ogenj, so sklicali veliki svet.

»Kdo je dal prebivalcem zemlje, ki so naši suznji, ogenj?«

Molk. Drug je pogledoval na drugega in molčal. Popotnika pa ni bilo na tistem svetu. Poučeval je prebivalce zemlje, kako rabiti ogenj.

»Kje je Prometej?« je vprašal glavar bogov.

Iskali so ga in javili:

»Ni ga v nebesih.«

Tedaj je glavar bogov vzela daljnogled in pogledal na zemljo. Kar je videl, ga je napolnilo s sveto jezo.

»Pojdimo,« je rekel, »na zemljo in vprašajmo prebivalce zemlje, kdo jim je dal ogenj. Zakaj jaz vidim, da je pri njih Prometej in jih uči rabiti njegovo moč. Potuhnjeni kakor so, nam izdajo svojega dobrotnika.«

In šli so bogovi na zemljo in se ustavili pred prebivalci zemlje.

»Kdo vam je dal našo last?« so rekli trdo in pretnja je bila v očeh bogov. »Zakaj ukradena je.«

Prebivalci zemlje so se ustrašili, zakaj ogenj jih še ni dovolj ogrel in so odgovorili:

»Ne zamerite vsemogočni... Nismo vedeli, da je ukradeno. Tujec nam ga je prinesel. Glejte, tam stoji.«

In pokazali so na Prometeja.

»Ti.« so se razkačili bogovi. »Kako si mogel.«

Prometej pa je odgovoril:

»Ko sem šel po zemlji sem videl prebivalce zemlje v mraku tavajoče in v mrazu trepetajoče. In sem rekel v svojih mislih: Kako da manjka tem tukaj doli svetlobe in gorkote, a nam tam zgoraj sije razkošno, prerazkošno, da se odvrta od njega. Kako da ti tukaj doli, taistega obraza in oblik, kakor mi tam zgoraj, gladujejo od tega, česar imamo mi tam zgoraj preveč. Tako preveč, da se celo kvari. Zato sem šel in vzela od ognja in jim ga dal, da ne bo med nami in njimi razlike.«

»Da ne bo med nami in njimi razlike,« so zakričali bogovi. »Bogokletstvo. Kakšna kazen naj te zadene za tvoj greh?«

Prometej pa je razširil roke in obraz mu je sijal kakor solnce:

»Prinesel sem Človeku ogenj. — Ni kazni, ki bi odvagala veličino mojega dela. Zakaj v njegovi luči postane nam enak.«

Razkačeni bogovi so ukazali, da se mora Prometej prikovati na pečino. Orlu so ukazali, da mu mora vsak dan trgati jetra iz telesa. To naj bo kazen za njegov greh. —

Koliko je dobil tisti, ki je izvršil povelje bogov?

Herkules, mogočna združena misel je zdrobila okove in ubila požrešnega orla.

Tedaj se je bogov polastil trepet.

(Dalje prihodnjič.)

zadovoljvjeta niti najnujnejših potreb vojne žrtve — eksistenco.

Povsod na svetu, v vsakem momentu in v vsakem slučaju se da narediti le toliko, kolikor moči se za to postavi in toliko kolikor sam naredi. Zanašati se na to, da bo nekdo naredil, se še ni nikjer in nikdar obneslo. Zato se pa ustvarjajo organizacije, skupine, trusti, koncerni, da bi združeni v skupni moči dosegli svoje namene, izvršili svoje načrte. In mi invalidi, mi vojne žrtve moramo to tudi razumeti. Mi moramo svojo organizacijo »Udruženje« pojačati na celi črti. Vsak, ki je invalid, mora biti član. Vsak mora imeti naročen list »Vojni Invalid«, svoj list, ki mu pojasnjuje to ali ono stvar, poroča o situaciji doma in zunaj, daje nasvete in stavi zahteve. In čim več nas bo v našem »Udruženju«, čim več naročnikov bo imel naš list, tembolj bočno glasni in tembolj nas bodo poslušali.

Novi invalidski zakon, ali revizijo sedanjega zahtevamo. To zahtevo mora slišati vsa

javnost tja do ministrskih portfeljev in Narodne skupščine. Slišali nas bodo preje, ako nas bo mnogo, v imenu katerih bo govoril naš list »Vojni Invalid«.

Sedaj smo pred občnimi zbori. To naj bo moment, kjer bomo glasno klicali vsem, ki še niso v naših vrstah in tudi onim, ki še nimajo »Vojnega Invalida«, da je skrajni čas, da je nujna potreba, da postanejo člani »Udruženja«, da postanejo naročniki lista.

Ne govorimo tega zaman. Časi so resni in v nas samih je ležeče, da si izboljšamo naš položaj, da nerešeno invalidsko vprašanje spravimo do rešitve. Zato mora vsak invalid, vsaka vojna žrtev biti naročnik lista, ki je naš glasnik.

Zato na delo!

Na delo, da bomo rekli z odločnostjo in samozavestjo: Toliko nas je!

P. R.:

Ob desetletnici ujedinjenja.

V tekočem letu proslavljamo desetletnico ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Človeku, ki je to dobo preživel v boljših razmerah tako, da se mu ni bilo treba boriti za svoj obstanek, se zdi, kakor da bi se izvršilo šele včeraj veliko za vse Jugoslovane tako zgodovinsko važno dejanje — »Ujedinjenje«.

Drugače pa je onim, ki so se teh deset let morali trdo boriti za svoj vsakdanji kruh in druge privilegije. Med slednje nedvomno spadamo jugoslovenske vojne žrtve! Nam nesrečnikom, ki smo v tem desetletju pretrpeli veliko bede, zapostavljanja, poniževanja in drugih krivic, se zdi ta doba dolga. Vojne žrtve smo doživlele le obljube in nekaj miloščin.

Neposredno po proklamaciji »Ujedinjenja« se je pri merodajnih činiteljih opazalo še precej dobre volje za reševanje invalidskega problema. Rezultat te dobre volje je bil srejem začasnega invalidskega zakona, ki je bil izdan leta 1921. S tem zakonom se invalidsko vprašanje ni popolnoma rešilo, vendar pa smo dobili z njim vsaj nekoliko pravic in beneficij. Razumemo, da se pri takratnih nekonsolidiranih razmerah invalidsko vprašanje ni moglo rešiti tako, kakor smo si vojne žrtve želele. Upale pa smo, da se bo to naše vprašanje tekom nekaj let vendar le uredilo. Doba, ki smo jo preživeli, nam je pokazala, da smo se v svojih upih zelo varali.

Leta 1925. se je sprejel novi invalidski zakon. Ta zakon ni prinesel vojnim žrtvam nobenega izboljšanja, pač pa še poslabšanje. Z njim nam je odvzeto marsikaj.

V kolikor se nas ni prikrajšalo z zakonom, se nam je vzelo potem v praksi. In z vsakoletnim finančnim zakonom se poslabšuje naše vprašanje. Zlasti hud udarec prizadeva vojnim žrtvam davčni cenzus. Kdor plača le 20 Din neposrednega davka, se mu ne priznava polne pravice do invalidnine, vdovam in sirotam pa prav nič.

Politične beležke.

Potrđitev ljubljanskega župana se je izvršila in Ljubljana ima sedaj, po dolgem času zopet župana.

Madjarska se oborožuje.

Kakor se doznava, se je več zastopnikov tujih držav oglasilo pri avstrijskem državnem kancelarju in se informiralo o pošiljati strojnih pušk iz Italije v Madjarsko, ki so jo zaslačili avstrijski cariniki na carinarni v Monoštru. Avstrijska vlada je dala vse zahtevane informacije. Včeraj se je izvedelo, da je uprava državnih železnic ugotovila, da je do zdaj že 10 takih pošiljatev z napačno deklaracijo prešlo preko avstrijskega ozemlja na Madjarsko.

Po odkritju tihotapstva italijanskega orožja na Madjarsko.

Afera o tihotapljenju italijanskega orožja na Madjarsko dobiva vedno večji obseg in pomen in je danes glavno politično vprašanje Srednje Evrope. Niso pa samo ogorčene vsled tega tihotapstva države Male antante, temveč precej vznemirjena je tudi Avstrija. Zlasti še, ker je še pred kratkim izjavila madjarska vlada, da niti ne misli na to, da bi kdajkoli priznala avstrijsko Gradiščansko.

Italijanski novinarji dobili nalog, da ne napadajo Jugoslavije.

Jako značilno je, da so dopisniki italijanskih listov na Dunaju dobili od svojih uredništev nalog, da v svojih člankih popolnoma opuste napade na Jugoslavijo in da prinašajo samo konkretna dejstva.

Na stalni invalidski zakon smo vojne žrtve čakale polna štiri leta. Bilo bi pa skoro bolje, da bi čakale še štiri, čeprav osem ali več, samo da bi nam prinesel to, česar si od ujedinjenja vedno želimo, to je pravično rešitev eksistenčnega vprašanja.

Takoj v začetku obstoja nove mlade države se je med političnimi strankami začelo prerivanje za nadvlado. To prerivanje za strankarske koristi jemlje zunanji ugled in škoduje razvoju. Vojne žrtve, združene v svoji stanovski organizaciji se tega političnega boja ne udeležujemo, vladajoči politiki pa na nas pozabljajo. Notranji boji so naš splošni socialni položaj veliko poslabšali. Politične potrebe jemljejo sredstva za naše zaslužene pravice. Partizanske protekcije nas mečejo iz državnih in drugih služb kar en gros na cesto, čeravno pridemo prvi za nje v poštev in bi se nas moralo ščititi.

Ali je čudno, da se je v takih razmerah rodil tak izrodek invalidskega zakona, slabši od začasnega?

Čemu se naše pravice regulirajo po davčnem cenzusu, ki nas vedno bolj stiska. Vojne žrtve smo plačale dovolj krvnega davka in bilo bi pravično, da bi se nas sedaj oprostilo davka, saj si moramo s polomljenimi udi pridobivati to, kar najbolj potrebujemo.

V teh desetih letih je v drugih državah invalidsko vprašanje napredovalo, pri nas pa nazaduje. Ugodnosti se druga za drugo ukinjajo in smo samo miloščinarji.

Vemo, da bodo predstavniki vseh naših političnih strank praznik ujedinjenja proslavljali. Ali bodo šli preko našega trpljenja? V jubilejnem letu jim vojne žrtve vzbujamo zopet zavest, da naj se cenijo naše doprinešene žrtve k ujedinjenju in popravi najvažnejša in najbolj pereča socialna vprašanja, ki so velika slika iz predigre za ujedinjenje.

ki so stale na cesti. Drugi so začeli potem na avto streljati, toda brez uspeha.

Prijateljska pogodba z Italijo podaljšana. Pakt o prijateljstvu med našo državo in Italijo, ki je bil podpisan leta 1924, počete 27. t. m. Med našo in italijansko vlado je dosežen sporazum, da se odpovedani rok za ta pakt podaljša za 6 mesecev, to je do 26. julija t. l. Ta dogovor se v diplomatičnih krogih smatra kot priprava za nova pogajanja, ki bi se vodila vzporedno s pogajanja med Italijo in Francijo.

Na poljsko-litavski meji padajo strelji. 8. in 9. januarja je prišlo na poljsko-litavski meji do hudega streljanja. Na eni kot na drugi strani je bilo nekaj mrtvih in več ranjenih vojakov. Zakaj je nastala ta bitka, do zdaj še ni znano. Ta dogodek je še bolj omajal že tako ne dobre odnošaje med Poljsko in Litvo.

Novi občinski zakon. Te dni so se vršile v notranjem ministrstvu konference strokovnjakov, na katerih se je obravnavalo gradivo o novi redakciji enotnega zakona o mestnih in kmečkih občinah. Ta zakon je zlasti važen radi tega, ker ureja vprašanje kmečkih in mestnih občin enotno, dočim so veljali do sedaj za mestne in kmečke občine posebni zakoni. V soboto je bila izdelana definitivna redakcija, ki bo v kratkem predložena ministrskemu svetu in takoj nato Narodni skupščini. Kakor hitro bo novi občinski zakon sprejet v skupščini, bodo razpisane občinske volitve za vso državo.

Premirje na Kitajskem. Kakor poroča »Times« iz Pekinga je izjavil ministrski predsednik pekinške vlade kitajskim novinarjem, da bo najbrže kmalu med severom in jugom Kitajske sklenjen mir. Da bi lažje prišlo do sporazuma v vseh političnih vprašanjih, je bilo že sklenjeno premirje. — Na drugi strani na se poroča, da je izjavil Čangkajšek, sedanj vrhovni poveljnik južne armade, da je njegov edini cilj nadaljevati vojno proti severni Kitajski. Ko bo ta vojna dobojevana, se bo umaknil iz javnega življenja.

Kardinal — primas Seređi je bil v nedeljo v Vatikanu z velikim pompom posvečen za škofa. Slovesnosti so se udeležili tudi madžarski magnati ter nadvojvoda Albrecht.

Afganistanski kralj Ahman Ulah se muđi te dni v Rimu, kjer mu je priredil italijanski kralj svečan banket, na katerem so bile izmenjane zdravice za utrditev italijansko-afganistanskega prijateljstva.

Romunski princ Nikola je imenovan za zastopnika regentskega sveta v vseh vojaških stvarih.

Mussolini je dobil od Francije 100.000 frankov. Bil je to med vojno. Teh 100.000 frankov mu je izročil sedanj vodja francoske komunistične stranke Cachlin, ki je bil takrat kot agent francoske vlade poverjen, da se z Mussolinijem pogodi, da bo delal, da stopi Italija v vojno in to na stran antante. Mussolini se je zavezal, da bo na to delal in je ustanovil »Popoln d' Italia«, s katerim je vršil to propagando.

Pred energično akcijo Male antante. Države Male antante bodo zahtevale naj veļeposlaniška konferenca prepreči nadaljno oboroževanje Madžarske. Posebna komisija Društva narodov naj preišče na licu mesta vso zadevo. Francija na strani Male antante.

Naše gibanje.

Občni zbori se vrše:

Dne 22. januarja t. l. v Ribnici ob 10. uri pri Škrabcu na Hrovači; v Zagorju ob 2. uri popoldne v gostilni pri Brvarju v Toplicah; v Žužemberku ob 1. uri popoldne pri Vehovcu in v Kamniku dopoldne (kraj bo javljen na lepakih).

Dne 29. januarja t. l. v Beltincih, in sicer ob 10. uri v šoli v Odrancih; v Krškem ob 10. uri v hotelu pri Gregoriču; v Velikih Laščah ob pol 10. uri pri Podlogarju in v Konjicah ob 9. uri.

Dne 2. februarja t. l. v Slovenjgradcu v gostilni Steinhauer ob pol 9. uri dopoldne.

Dne 5. februarja t. l. v Metliki ob 9. uri dopoldne v šoli in Novem mestu ob 9. uri v Narodnem domu.

Dne 11. marca t. l. v Polzeli ob 9. uri pri Cizeju.

Članstvo naj se vseh občnih zborov polnoštevilno udeleži, plača članarino in list »Vojni invalid«. Krajevne odbore opozarjamo, da, ako se jim ne zdi potrebno prositi za delegate, naj občne zборе sami izvrše. Na zahtevo za delegate tajništvo Oblasnega odbora ne more takoj odgovarjati, ker je treba določiti delegate na sejah. Zato naj vzamejo to na znanje, da ne bo nepotrebnih povpraševanj.

Krajevni odbor udruženja v Konjicah ima svoj redni občni zbor dne 29. tega meseca v prostorih gostilne Martina Merkša v Konjicah ob 10. uri.

Redni letni občni zbor Krajevnega odbora združenja vojnih invalidov v Novem mestu se vrši dne 5. svečana 1928 ob 9. uri predpoldne, v dvorani obrtnega društva Narodni dom v Novem mestu z običajnim dnevnim redom.

K občnemu zboru so vabljeni vsi tovaršiški invalidi in vojne vdove.

Občni zbor krajevnega odbora UVI v Celju, ki se je vršil v nedeljo dne 8. januarja t. l. v dvorani celjskega Narodnega doma se je izvršil v najlepšem redu. Poročila posameznih odbornikov so bila vzeta skoro brez debate in z zadovoljstvom na znanje. Le pri proračunu se je razvila precejšnja debata, kar je znak, da člani pojmujejo in se interesirajo za organizacijsko delo.

V novi odbor so bili — razen enega in pa namestnikov — izvoljeni vsi stari odborniki. To je dokaz, da so odborniki svojo težko nalogo dobro rešili. Stari odbor ni le vsestransko pomagal svojim članom, ampak je tudi znatno dvignil premoženje krajevnega odbora. To nam daje garancijo, da bo odbor, kakor v pretečenih poslovnih dobi tudi v tekočem letu delal v dobrobit članov.

Udeležba na občnem zboru je bila velika, kakor malokje tako.

Novi odbor sestoji iz sledečih oseb: Orel Rudolf, major v pok., Celje; Jenko Franc, bandažist, Celje; Frölich Ivo, trg. nameščenic, Celje; Čuden Ferdo, kamnosek, Celje. Namestniki: Ribič Peter, Vojnik; Pšaker Franc in Benedičič Martin, oskrbovanca v Invalidskem domu v Celju. Nadzorni odbor: Mravjak Franjo, prof., Celje; Šostarec Stefan, priv. nam., Gamberje pri Celju in Samec Ignac, pos. sin, Arcelin. Namesnika: Kramar Ivan, ortop. čevljar, Celje in Zidarič Otmar, krojač, Celje.

Krajevni odbor v Mariboru je prejel nekaj komadov srečk velike invalidske letorije invalidske zadruga d. d. v Beogradu. Posamezna srečka stane 10 Din. Prihodnje zrebanje se vrši 17. 4. 1928. Glavni dobitek je vila ob morju v vrednosti 200.000 Din, potem avto vreden 50.000 Din in še 15.000 drugih krasnih dobitkov. Ker se nudi sreča, prosimo svoje člane in članice, da nabavijo srečke v pisarni Združenja v Mariboru ob sredah, sobotah ali nedeljah od 9. do 11. ure na Rotovškem trgu št. 6/l. Interesentom so na razpolago podatki o loteriji. Kdor želi srečke po pošti, naj pošlje 1 Din za poštnino.

Smrtna kosa. Po dolgotrajni in mučni pljučni bolezni je v celjski javni bolnici umrl dne 30. decembra 1927. tovariš Tomaž Volavšek iz Levca pri Celju.

Dne 7. t. m. pa se je izvršil pogreb v Invalidskem domu umrlega 100%nega vojnega invalida Gašperja Klemenca. Imenovani je bolehal na težki živčni bolezni, katero si je nakopal vsled naporov v svetovni vojni, in je bil radi tega že celih pet let navezan izključno na bolniško posteljo. Težkih muk, ki jih je umrl pretrpel, ga je končno rešila smrt.

Blagima tovarišema trajen spomin, njihovim družinam pa naše iskreno sožalje.

Razpis tobačne trafike. Tobačna trafika v Bukovemzlatku pri Celju je vsled odpovedi prosta. Kosmati dobiček te trafike je znašal letno 618 Din 13 para.

Vojni invalidi in vojne vdove, ki so po invalidskem zakonu zaščiteni in se za podelitev te trafike zanimajo, se pozivajo, da se zglase v pisarni Krajevnega odbora v Celju in sicer najkasneje do 31. t. m., kjer dobijo nadaljne tozadevne informacije.

Srečke. Oblastni odbor ima na razpolago srečke loterije, katero priredi Invalidska zadruga v Beogradu. Z ozirom na malenkostno ceno po 10 Din se nudi res velika ugodnost, ker je veliko krasnih dobitkov. Ker skoro vsakdo zmore ceno za eno srečko, naj poskusi svojo srečo in pride po srečko v tajništvo Oblastnega odbora ali nakaže denar, da se mu odpodšlje.

Druge novice.

Za 100 milijonov pezet so se zmotili. Iz Madrida poročajo: Državni proračun izkazuje 12 milijonov pezet prebitka. Dan preje je trdil finančni minister, da izkazuje proračun 100 milijonov deficita. Izkazalo se je, da je šlo za računsko pomoto.

Novi petrolejski vreli v Georgiji. Po uradnih informacijah iz Moskve je iskalo v zadnjem času neko italijansko-belgijsko podjetje v Georgiji petrolejske vrele. Te dni so našli v globlini 150 metrov bogate vrele. Računa se, da bo mogoče z eksploatacijo teh vrelecev rusko petrolejsko produkcijo podvojiti.

Dve smrtni obsodbi radi goljujice v sovjetski Rusiji. Te dni se je vršil v Moskvi proces proti družbi korupcionistov. Na zatožni klopi so sedeli trgovski ravnatelj žitnega oddelka državne banke Poljakov, njegov pomočnik Tjlesnin in devet njenih komplicov, obdolženih malverzacij z žitom. Poljakov in Tjlesnin sta bila obsojena na smrt, ostali obtoženci pa na večletno ječo.

Sedem otrok na ledeni plošči na morju. Ob Wilhelmshavenski obali se je igralo sedem otrok na ledu. Iznemadila jih je plima, vsled katere se je zlomil led. Vseh sedem otrok so odnesli valovi na veliki ledeni plošči na odprto morje. Nesrečo je opazil neki parnik. Mornarji so otroke rešili.

Pred veseljem dogodkom na dvornu. V javnosti vlada veliko zanimanje za pričakovani srečni dogodek na dvornu, ki se pričakuje vsak trenutek.

Orient-ekspres ne bo več vozil skozi Ljubljano. Iz Brusela javljajo, da je mednarodna prometna konferenca v Bruselu dne 11. t. m. sklenila, da orient-ekspres ne bo vozil več preko Ljubljane in Zagreba, temveč preko Dunaja in Budimpešte. S tem se bo namreč pot iz Londona skrajšala za celih 300 km. Kot nadomestilo za to bo dodan brzovlakom preko Jugoslavije spalni voz iz Italije v Niš.

Spomladi bodo katastrofalne poplave. Zaradi toplega vremena so vode Donave včeraj dosegle višino 356 cm nad normalo. Pri Bratislavi je Donava poplavila veliko izvozno klavnico. Na obalah Donave pri Bratislavi dela vojska s polno paro, da zgradi obrambne nasipe. Strokovnjaški krogi prorokujejo za spomlad v donavskem bazenu katastrofalne poplave.

Novo novčanice v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah pripravljajo izdajo novih novčanic. Novčanice bodo manjše od sedanjih, sicer pa dosedanjim popolnoma slične. Stroški za izdajo novih bankovcev bodo sicer precej veliki, ker bodo stali že samo novi stroji, ki so v to potrebni, okoli 225.000 dolarjev, vendar pa se računa, da se bo z izdajo novih novčanic mnogo prihranjilo, ker se bodo dvakrat tako dolgo ohranile kot dosedanje velike, ki trpe vsled zibanja tako, da so uporabne kvečjemu 8 mesecev. Tiskanje bo trajalo okoli dva meseca.

Proslava kraljičnega rojstnega dneva. Rojstni dan kraljice Marije je proslavila Ljubljana na svečan način kot državni praznik. Raz hiš so vihrale zastave. Zvečer pred rojstnim dnevom je oddala baterija artiljerijskega polka z mestnega gradu 9 topovskih strelj. Na rojstni dan jutraj so bile po vseh cerkvaš maše. Maši v pravoslavni kapelici na Taboru so prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti, pravtako pontifikalni maši v stolnici in maši v protestantovski cerkvi. Prvo je celebriral prota Jankovič, drugo pa stolni prošt Andrej Kalan. Pred stolnico je bila vojaška parada. Zvečer je priredilo vojaštvo bakljado z godbo Dravske divizijske oblasti.

Za popolno prepoved priseljevanja v Ameriko. Poslanec Blanten iz Texasa je predložil parlamentu Združenih držav predlog, ki predvideva absolutno prepoved priseljevanja za sedem let. Izvzeti naj bi bili samo mehikanski in kanadski sezijski delavci. Razen tega naj bi se uvedlo registriranje vseh tujcev v Zedinjenih državah.

Zanimiv protest moskovskih godbenikov. V moskovski operi je prišlo do spora med gledališko upravo in glasovitim opernim orkestrom. Čani orkestra so enodušno protestirali zoper uvedbo 10-urnega delavnika. Poslali so upravi predstavko, v kateri zahtevajo, da se jim delovni čas znižja. V znak protesta bo igral orkester, dokler uprava zahtevi ne ugotdi, za pol tona nižje.

Vojna ladja, ki stane 40 milijonov dolarjev. V Filadelfiji so spustili te dni v morje aeroplansko matično ladjo »Saratoga«. Zgradba ladje je veljala 40.000.000 dolarjev. Ladjo, ki je dolga 888 čevljev, je vlekle iz ladje-delnice v pristanišče 7 velikih remorkerjev. Posadka nove ladje bo štela 20.000 mož. Ladja se prideli mornarici v Tihem oceanu.

Sodni kanclist poneveril 200.000 Din. Pri eksekucijskem oddelku okrajnega sodišča v Gornji Radgoni je bil namešen kot kanclist J. L. Užival je spricho svojega korektnega obnašanja popolno zaupanje svojih predstojnikov. Nedavno je podal ostavko na državno službo ter se preselil s svojo rodbino vred v Avstrijo. Sedaj, po njegovem odhodu se je izkazalo, da je defraudiral za okoli 200.000 dinarjev vlog na posestva, ki so imela priti na dražbo. Dotične civilnosodne spise je uničil. Na krivo pot so ga speljale slabe gmotne razmere. Oblasti upajo, da ga bodo izsledile. Koliko se bo našlo pri njem še denarja, se seveda ne ve.

Demoliranje vasi na Krimu. Kot poročajo iz Moskve, bodo demolirali na Krimu več vasi, ki so pri zadnjem potresu močno trpele. Vasi se zgrade na drugih, varnejših krajih. Hiše bodo zgrajene tako, da bodo zoper potres mnogo odpornejše. Predvsem gre za celo vrsto vasi ob izlivih rek v Črno morje.

Poroka v levji kletki. V Veziers-u na Francoskem se je vršila te dni nenavadna poroka. Poročil se je sin nekega cirkuškega ravnatelja z eno od krotilk podjetja. Novoporočenca je spremila na civilno poročno oblast kavalkada cowboyev, ki je oddajala med potjo strele iz revolverjev. Cerkevna poroka se je vršila v levji kletki.

Nesreča pri pogrebu v Trstu. Te dni se je pripetila v Trstu ob priliki pogreba invalida Rudolfa Giročtija velika nesreča. Medtem ko je pasiral voz z duhovnikom tramvajske tračnice, je pridrvel tramvaj. Vsled silnega sunka se je voz popolnoma razbil. Duhovnik, njegov spremljevalec in voznik so obležali težko poškodovani. Prepeljali so jih v bolnico.

Hercegovina umira lakote. Mostarska oblastna skupščina je izdala proglas, v katerem apelira na mero-dajne činitele in na vso javnost naj priskočijo na pomoč hercegovinskemu prebivalstvu, ki umira od lakote. Na tisoče družin kliče po pomoči, ker že mesec dni niso videli kruha in se hranijo samo s korenjem in travo.

Strašna smrt na dnu morja. Ameriška podmornica »S4«, je po nesreči zadela v drugo vojno ladjo in se potopila. V podmornici je bilo 20 do 23 oseb. Takoj so se lotili reševanja potopljene podmornice, v kateri so bili seve, živi ljudje, na dnu morja. Zato je rešitev bila potrebna, da se ne zadušijo. Potapljači so se spuščali k potopljeni podmornici, ali vsled hulega mraza in nemirnega morja niso mogli dolgo ostati v globini in zato se ni moglo dvigniti podmornice. Vsled visokega morja, velikih valov in vedno naraščajočega viharja so morali prekinjati rešilna dela. Dogovarjali so se s potopljeni s trkanjem na ladjo. In ti so jim odgovarjali. Zadnje vest, ki so jo dobili od podmornice, se je glasila: uporabljamo zadnje steklenico kisika. Hitite, ako je rešitev mogoča.

Ali vsi poskusi so bili zaman. Okrog polnoči so že slišali slabo trkanje, a že to nerazločno, tako da se je vedelo, da bijejo potopljeni smrtni boj, da jim primanjkuje zraka. Prebivalstvo »Zedinjenih držav« je bilo po noči brezžično pozvano, naj molji za mornarje potopljene podmornice »S4«.

Zdravje.

Kap. Dasi je v istini vsaka smrt pri nas živčna, bodisi da prestane živčevje dolovati iz direktnih ali indirektnih vzrokov, pa iz medicinsko-praktičnih ozirov vendar le govorimo o srčni, pljučni možganski in drugovrstni smrti, posebno kadar govorimo o kapi, to je o nagli, navadno nenadni smrti kakega človeka iz notranjih vzrokov.

Kapi ločimo v kapi na srce in kapi na možgane. Mnogokrat pa ni ena diagnoza kot druga dosti več nego trditvev, ker sta organa srce in možgani, pa deloma tudi n. pr. pljuča po svojih funkcijah tako vjarmljena, drug od drugega odvisna in drug na drugega navezana, da nobeden drugega delj časa preživi ne more. Če n. pr. srce omaga in odpove in v sicer za življenje sposobne možgane ne vbrizga potrebne, v pljučih obnovljene, s kisikom prepojene krvi, mora prav tako življenje končati, kot če iz katerihkoli vzrokov prenehajo delovati možgani in ne naganjajo k delu srca in pljuč in ne regulirajo njihovega delovanja.

Pri kapi na srce umre človek navidezno sredi polnega zdravlja lahko tekom par minut ali v skopih urah. Navadno mu v trenutku postane slabo, poblede, zapoti se, parkrat izdihe, loveč sapo, in pade mrtev na tla, če se že koj v začetku ni nezavesten sedel in zgrudil. V težkih, naglih primerih je seveda vsaka pomoč izključena. Če je pa zdravniška pomoč takoj blizu in pojavivše se slabosti niso tako silne kot v najaktualnejših primerih, je misliti na rešitev. Od kapi zedemu človeku nagnimo glavo tako, da visi nekoliko navzdol in da pride vanjo nekaj krvi. Vlivajmo mu v usta nekoliko konjaka ali močne gorke črne kave. Če bi prenehalo dihanje, lahko napravimo par zamahljajev, potrebnih pri umetnem dihanju, in poskusimo naboriti s tako zvano srčno masažo srce k delovanju, kar dosežemo na ta način, da s konci sklenjenih prstov rahlo ritmično suvamo v medrebrne brazde, nekako od leve prsne bradavice proti sredini prsnega koša. Ko se bolnik nekoliko opomore, mu dajemo znova dobre kave, ga namočimo ali obrizgamo z vodo in mu, na tleh ali postelji ležečemu, dvignemo vse štiri okončine, da olajšamo dotok krvi v srce, in ga zdražimo k prisilnemu delu, ne da bi stavili nanj prevlelike naloge. Vse ostalo je prepustiti zdravniku.

O kapi na možgane govorimo navadno tedaj, kadar višja središča njegova odpovedo ali kadar prično omagovati sicer nižja, a za ohranitev življenja, predvsem dihanja in bitja srca, važnejša — ampak tedaj, kadar večje ali manjše, bolj ali manj važne partije možganov, odvisne od obtoka krvi zaradi slednjega, mahoma obole. To se dogaja iz dveh vzrokov: če žila odvodnica, ki napaja gotovo možgansko polje, počni in se kri s precejšnjim tlakom razliže v možgano ter jo zdrobi in uniči. To je tako zvani apoplektični insult, ictus ali pa se dovodna žila ali žilica zamaši, bodisi da je okvarjena njena stena na mestu zamašitve, ali da je srce po živah bogvekie odtrgan kosmič strjene krvi, eksudata in podobnih drobnic ginalo po širokih žilah brez škode, v primeru drobnih žil v možganih pa kot z zamaškom zabilo njeno širino in odrezalo s tem pripadaščo možgansko partijo od preskrbe s krvjo, torej s hrano in kisikom, ter jo obsodilo na smrt. Vzroki takim krvavitvam, kot zamaševanju, so predvsem arterijskleroza, potem lues, bolezni srca, ledvic itd.

Tudi možganska kap lahko zadene bolnika navidezno sredi najboljšega zdravlja, pogosto tudi ponoči med spanjem, tako da preide spanje v omedlevalo, iz katere se bolnik preje ali sleje navadno zbudi, če ni težje prizadet in opazi, da je ohromel.

Nekateri bolniki se sesedajo ali zgrudijo, zamegljene in onesvestijo, potem ko jim je postalo slabo. Zgodí se pa tudi sem pa tja, kot pri srčni kapi, da telebnajo, kot od strele zadeti na tla. Pri krvavitvah v možgane so navadno rdeči in zarjpljeni v obraz. Srce jim močno tolče. Če se pa bliža smrt, opazimo iste pojave kot pri kapi na srce: žila bje komaj čutno, udarci so tresočji, negotovi, izostanejo in pojemajo.

Pri kapi na možgane treba položiti bolnika tako, da ima dvignjeno glavo. Oblivajmo ga z vodo in polagajmo mu na glavo mrzle obkladke. Slej ko prej pa pokličimo zdravnika.

Izdaja Združenje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.